Turkish Studies

Volume 14 Issue 3, 2019, p. 1541-1574

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22538

ISSN: 1308-2140

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 15.01.2019

✓ Accepted/Kabul: 10.06.2019

✍ Report Dates/Rapor Tarihleri: Referee 1 (06.02.2019)-Referee 2 (01.02.2019)-Referee 3 (01.02.2019)

This article was checked by intihal.net.

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİNDE BİRLEŞİK ZAMANLI FİİLLERİN ÖĞRETİMİ*

Mehmet KARA** - Cihat Burak KORKMAZ***

ÖZ

Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde birleşik zamanlı fiillerin öğretilmesine yönelik konu anlatımı ve etkinlik hazırlanmasıdır. Türkçenin ses ve şekil bilgisine dayalı özelliklerinden yola çıkarak bir değerlendirme yapıldığında birleşik zamanlı fiillerin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen hedef kitle için çok çeşitli zorluklara sahip olduğu ön görülmektedir. Çünkü birleşik zamanlı fiiller hem bir zamanı betimleyen hem de zamandan öte anlam betimlemelerine sahip olan karmaşık ve istisnaları olan yapılardır. Günümüzde yabancı dil öğretim ilkeleri dört temel beceriyi geliştirirken dile ait kurallar bütünü olan dil bilgisi öğretiminin de aynı anda verilmesi gerektiği zorunlu kılmaktadır. Bu bakımdan yabancı dil öğretimi hem temel dil becerileri hem de dil bilgisinden oluşan bir bütün olarak ele alınmaktadır. İşte bu durumdan yola çıkarak konu anlatımı ve etkinlikler iletişimsel yetiyi geliştirmeye yönelik olarak anlam özellikleri çerçevesinde, temel dil bilgisi kuralları da gözetilerek ele alınmıştır. Çalışmada yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde dil bilgisi öğretimi yeri ve önemi, birleşik zamanlı fiillerin Türkiye Türkçesindeki yeri, etkinlik temelli öğretimin gerekliliği ile ilgili kuramsal bilgilere yer verilmiştir. En son olarak da özgün olarak hazırlanan birleşik zamanlı fiillerin öğretimi hakkında konu anlatımı ve sırasıyla dört temel dil becerisini (Dinleme, okuma, konuşma ve yazma) geliştirmeye yönelik B2 ve C1 seviyesinde etkinliklerin yer aldığı çalışmalar hazırlanmıştır. Çalışma her bir dil becerisi için birer örnek ile sınırlı tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi, Birleşik zamanlı fiiller, Etkinlikler.

* Bu çalışma “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Birleşik Zamanlı Fiillerin Öğretimi ve Öğretimine Yönelik Etkinlik Oluşturma” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, E-posta: mehkara@gazi.edu.tr

*** Öğr. Gör. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, TÖMER. E-posta: ckorkmaz@yildiz.edu.tr

TEACHING OF CONJUGATE-TIME VERBS AND DESIGNING ACTIVITIES FOR TEACHING IN SCOPE OF TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

ABSTRACT

The aim of this study is to prepare the lecture and activities for teaching conjugate-time verbs in teaching Turkish as a foreign language. When an evaluation is made based on the phonetic and morphological features of Turkish, it is suggested that conjugate-time verbs have many difficulties for the target audience learning Turkish as a foreign language. Because, conjugate-time verbs are both complex and exceptions that describe both time and have more time-than-meaning descriptions. Today, while the principles of foreign language teaching develop the four basic skills, it is necessary that the teaching of grammar, which is the whole of language rules, should be given at the same time. In this respect, foreign language teaching is considered as a whole consisting of basic language skills and language skills. From this point of view, subject expression and activities are dealt with within the frame of meaning properties in order to improve communicative ability by taking into consideration the basic grammar rules. The teaching of grammar teaching Turkish as a foreign language in the role and importance of the study, the conjugate-time of the verb place in Turkey Turkish, events are given based on theoretical information related to the necessity of teaching. Finally, studies on the teaching of conjugate-time verbs that are prepared specifically and the activities on the level of B2 and C1 in order to develop the four basic language skills (Listening, reading, speaking and writing) respectively were prepared. The study is limited to one sample for each language skill.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Communication is an important concept in a rapidly globalizing world depending on international interaction. Head-up development in information technologies, use of social media; The economic, social, cultural, scientific, political and commercial activities between the countries almost made it mandatory to learn foreign languages in the name of effective communication. Depending on this situation in many places, the world has become a universal village, or the world has been removed from the boundaries of the expression / as we come across. Kara (2011) stated that people migrated to other countries in order to evaluate their job opportunities, and that this situation has made the world a village and a desire to learn foreign languages. Even a foreign language is seen as almost incomplete to know.

An active force that effort going in parts of Turkey and the world, neighbors increase their relations with states and Turkish communities, the historical bonds carry his studies to become re-involved with, continent, our country to increase the reputation of many state citizens before, it is the occasion to begin to see the attention it deserves in Turkish. According to the data of 2011- 2012 Academic Year, 31,933

foreign students are enrolled in tertiary education in our country (T.C. Measurement, Selection and Placement Center [ÖSYM], 2013). A similar situation is seen in the Farabi Student Exchange Program. Between 2009 and 2013, 9374 foreign students were enrolled to our country as associate, bachelor, master and doctorate (Higher Education Council [YÖK], 2013). Turkish Education Centers (TÖMER) and Turkish Language Teaching and Research Centers, which are affiliated to the Rector's Office of the relevant universities, have such a large audience through the resources prepared within their own structure.

In recent years, Yunus Emre Institute, which has managed to make its name known to the public with its active activities abroad, defines Turcology studies as follows:

With the protocol signed on 20 September 2011, the Turkology Project was initiated by the Turkish International Cooperation and Development Agency (TIKA) in 1999 and implemented by the Turkish International Cooperation and Development Agency (TIKA) in 1999. Literature / Turcology academics from Turkey to the Turkish courses are appointed by Departments, local academics and material support is given to the dropdown and hardware support is provided (Yunus Emre Institute, 2013).

Based on the abovementioned, teaching Turkish as a foreign language both in Turkey and abroad is a special area of specialization which needs to be emphasized. This is because the candidate who is willing to learn Turkish as a foreign language is gaining weight in higher education level. In spite of this, there is no study with standards or programs in teaching Turkish as a foreign language; but in order to ensure standardization in foreign language teaching, published in 2001 by the Council of Europe that Turkey is a member of the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) should be considered. In order to contribute to the program to be prepared in the field, to help Turkish learners and teachers as a foreign language, to provide a standard study; The promotion of scientific opinion on foreign language teaching methods and basic language skills benefiting from the importance of context in grammar teaching Turkey conjugate-time verbs used in Turkish, their education and create events subject for teaching addressed attracts attention as an academic title.

Purpose

The aim of this research is to provide serious support to the resources to be formed in the process of teaching Turkish as a foreign language through activities aimed at teaching conjugate-time verbs.

In addition to this aim, foreign language teaching methods, basic language skills and complementary elements such as CEFR are considered as a whole.

The study: "What should be the teaching of conjugate-time verbs in the field of teaching Turkish as a foreign language and what kind of activities should be created for its teaching?" In this process, the items of the following problems are examined:

1. What is the importance of teaching grammar in teaching Turkish as a foreign language?

2. What is the place of conjugate-time of the acts should be taught in Turkey Turkish and why?

3. What is the teaching of conjugate-time time verbs in teaching Turkish as a foreign language, what should be the activities to be prepared?

Importance

As a result of the study, the teaching and teaching activities of conjugate-time verbs are important for the learners of Turkish as a foreign language to learn the correct time. Again, with the help of the complementary elements mentioned above, it is important that the activities that are appropriate to the current, functional and scientific data appear.

Assumptions

The figures on which the research is based are:

1. The target group represents an advanced group of Turkish learners and higher education.

2. Learners have the knowledge of the modes of news and wishes in Turkish (simple verb conjugation), knowledge of personality and possessive attraction.

3. Learners have simple, conjugate and derived structure information of Turkish from word types.

Limitations

This study is limited to the teaching of shape information and usage characteristics of conjugate-time verbs and the formation of activities on B2 and C1 level for teaching these subjects.

Results

As a result of the communication age, language teaching and culture transfer have become widespread in recent years. The desire of societies to get acquainted with those outside them is increasing accordingly. Language is one of the most important elements of culture transfer. Language allows people to communicate, as well as influencing culture.

Many developed countries make serious investments to teach their language. Thanks to these breakthroughs, which have become state policy, they have made significant progress in the teaching of their language. These countries have carried out many studies in order to teach their languages politically, economically and in many respects, and they have created new approaches. These innovations are reflected in the textbooks and language teaching materials. Parallel to these developments in Turkey in the world, increasingly in recent studies for the purpose of teaching Turkish as a foreign language is increasing.

Teaching methods and techniques developed in the light of these new approaches which are universal in foreign language teaching must be used. Grammar teaching is not included in four basic skills. This has led to the questioning of the function of language knowledge. However, the grammar of teaching additive languages, such as Turkish, is not the language teaching.

Activity-based teaching is one of the most important approaches of the last period that takes the student to the center in foreign language teaching and ensures its effective involvement in the process. The activities created as a result of this approach make the teaching process functional and permanent

CEFR, which was started to be translated and used by the Ministry of Education in 2009, is a valuable resource in terms of bringing a criterion to the works to be carried out. Turkish language books for foreigners, Turkish textbooks for foreigners, and the increase in scientific studies conducted on behalf of Turkish as a foreign language are noteworthy. The teaching Turkish as a foreign language, which is mostly studied within the universities, is becoming more common in the direction of increasing demands, and private institutions that teach Turkish language are opened. In this area, new works have been started and new works have been started to be given.

With these developments in teaching Turkish as a foreign language, new approaches have emerged. It is possible to see these approaches as concrete in Turkish books for foreigners. Although many books were prepared for similar purposes, it was seen that there were differences in some subjects and some subjects were not even addressed.

The number and variety of complementary activities given after the grammar lectures are the same in almost every source. This shows that the books are similar, and that they do not add anything on the teaching of grammar.

A variety of language teaching resources are needed to make a language both teachable and learnable. If Turkish is required to reach this feature and to expand it, it is necessary to increase and improve the sources of Turkish teaching. In the textbooks, only lecturing is not sufficient in language teaching and learning. In addition, having plenty of activities to reinforce the subject both facilitates and facilitates teaching in terms of the learner. In this study, a method for teaching this subject has been determined by determining that the number of activities and the diversity of activities are weak and the number and effectiveness of the teaching of conjugate-time in the current books prepared for foreigners in teaching Turkish to foreigners.

Suggestions

Suggestions that are considered to be beneficial to all stakeholders involved in the teaching of Turkish as a foreign language are the following:

1. The current developments in foreign language teaching should be closely monitored.
2. In our country there is no common program in teaching Turkish as a foreign language. A common program for teaching Turkish to foreigners should be prepared.
3. The contents of the sources used in our country and intended to teach foreigners Turkish are different from each other. For the foreigners, there should be a union of resources that teach Turkish.
4. The achievements in the joint program to be prepared should be prepared by taking the guidelines of the CEFR.

5. Grammar teaching is an important area in teaching Turkish as a foreign language. The person who will use the language for communication provides a correct use only with well-prepared grammar rules and plenty of various practical examples prepared for understanding these rules. Therefore, the teaching of grammar should not be ignored.

6. The terms of the conjugate-time verbs are given in different units of each source. In some sources, some of these issues have never been mentioned. The conjugate-time verbs must be handled in a sequence, consecutively and helically.

7. In the teaching of conjunctive verbs, the characteristics of the verbs and their forms of use should be included.

8. The meaning features expressed by the conjugate-time verbs are a meaning richness of Turkish. In the lectures, rather than the transfer of theoretical knowledge, the subtleties of meaning should be included.

9. "Communicative method and eclectic method" should be used during the course.

10. Sample texts related to each topic should be included immediately after the lecture.

11. During the lecture, the simple time verb and the conjugate-time verb difference should be mentioned.

12. In grammar teaching, the subject should be supported with rich texts and the structure and meaning of the subject should be shown to the learner in the text. The teaching of non-textual grammar will make the learner understand the subject and make the use of the structure difficult and will reduce its permanence.

13. The prepared activities should be handled in a way to develop the four basic skills separately.

14. Activities should be rich in number and rich in diversity. Instead of uniform activity, space types such as space-fill, true-false-text, matching, sorting, rewriting, and multiple choices should be included.

15. Events should be prepared in such a way that they are linked to other subjects previously learned.

16. At the end of each activity, assessment scales should be used to evaluate whether the student's self-evaluation and the assessment forms in which the teacher evaluates the student are effective to assess whether the learned or taught topic is effective.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, Conjugate-time verbs, Activities.

GİRİŞ

İletişim uluslararası etkileşime bağlı olarak, hızla küreselleşen dünyada, önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilişim teknolojilerindeki baş döndüren gelişme, sosyal medya kullanımı; ülkeler arasındaki ekonomik, sosyal, kültürel, bilimsel, siyasî ve ticarî etkinlikler etkili iletişim adına yabancı dil öğrenmeyi neredeyse zorunlu kılmıştır. Bu duruma bağlı olarak birçok yerde dünyanın evrensel bir köy hâline geldiği veya dünyada sınırların kalktığı/kalkması gerektiği gibi ifadeler de rastlamaktayız. Kara (2011), insanların iş imkânlarını değerlendirmek üzere başka ülkelere göç ettiğini bu durumun da dünyayı bir köy haline getirmekle beraber insanın içinde olan

yabancı dil öğrenme isteğini bir ihtiyaç hâline getirdiğini ifade etmiştir. Hatta bir yabancı dil bilmek neredeyse eksiklik olarak görülmektedir.

Türkiye'nin bölgede ve dünyada giderek etkin bir güç olma çabası, komşu devletlerle ve Türk topluluklarıyla olan ilişkilerinin artması, tarihî bağlar taşıdığı kıtalarla yeniden alakadar olmaya çalışması, ülkemizin birçok devlet vatandaşı nezdinde itibarının artmasına, Türkçenin hak ettiği ilgiyi görmeye başlamasına vesile olmaktadır. 2011- 2012 Eğitim- Öğretim yılı verilerine göre ülkemizde yükseköğretim bazında 31.933 yabancı uyruklu öğrenci öğrenim görmektedir (T.C. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi [ÖSYM], 2013). Benzer bir durum ise Farabi Öğrenci Değişim Programında karşımıza çıkmaktadır. 2009-2013 yılları arasında ülkemize ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora kapsamında 9374 yabancı uyruklu öğrenci gelmiştir (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2013). Bu kadar geniş bir kitleye Türkçe Öğretim Merkezleri (TÖMER) ve ilgili üniversitelerin rektörlüklerine bağlı Dil Öğretim ve Araştırma Merkezleri tarafından Türkçe öğretimi kendi bünyelerinde hazırlanan kaynaklar aracılığıyla yapılmaktadır.

Son yıllarda özellikle yurtdışındaki aktif faaliyetleri ile adını kamuoyuna duyurmayı başaran Yunus Emre Enstitüsü, Türkoloji çalışmalarını şöyle tanımlamaktadır:

20 Eylül 2011 tarihinde imzalanan protokolle Yunus Emre Enstitüsü idaresine devredilen, 1999 yılında Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) tarafından başlatılarak ilk defa 2000-2001 Eğitim-Öğretim yılında uygulamaya konulmuş olan Türkoloji Projesi kapsamında toplam 35 ülkenin üniversitelerinin bünyesinde bulunan 49 Türk Dili ve Edebiyatı/Türkoloji Bölümleri ile Türkçe kurslarına Türkiye'den akademisyenler görevlendirilmekte, yerel akademisyenlere destek verilmekte ve açılan bölümlere malzeme ve donanım desteği sağlanmaktadır (Yunus Emre Enstitüsü, 2013).

Yukarıda bahsedilenlerden hareketle, gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi hassasiyetle üzerinde durulması gereken bir uzmanlık alanı olarak yer almaktadır. Çünkü Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmeye aday kitle yükseköğretim seviyesinde ağırlık kazanmaktadır. Buna rağmen yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ne program ne de standartları olan bir çalışma bulunmamaktadır; fakat yabancı dil öğretiminde standartlaşmayı sağlamak amacıyla Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa Konseyi tarafından 2001 yılında yayımlanan Diller İçin Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Öneriler Çerçevesi Metni (Telc) dikkate alınmalıdır. Alanda hazırlanacak olan programa katkı sağlamak, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlere ve öğretenlere yardımcı olmak, standart bir çalışmaya kaynak sağlamak amacıyla; yabancı dil öğretim yöntemleri ve temel dil becerileri bağlamında dil bilgisi öğretiminin öneminden faydalanılarak Türkiye Türkçesinde kullanılan birleşik zamanlı fiiller ile ilgili bilimsel görüşlere yer verilmesi, bunların öğretimi ve öğretimine yönelik etkinlik oluşturma konusu değinilmemiş bir akademik başlık olarak dikkat çekmektedir.

1. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Dil Bilgisi

Çalışmanın konusu düşünüldüğünde yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde dil bilgisi konusu önemli bir yer tutmaktadır. Bu bakımdan sırasıyla dil bilgisi kavramının tanımı, dil bilgisi öğretiminin amacı ve önemi, dil bilgisi öğretiminin hem yabancı dil hem de yabancı dil olarak Türkçenin öğretimindeki öneminden bahsedilmiştir.

Dil bilgisi, TDK Türkçe Sözlük'te (2005): “Bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kurallarını tespit eden bilim, gramer” şeklinde tanımlanmıştır. Banguoğlu'nun tanımı da şu şekildedir: “Dili iyi kullanma (bon usage) sanatını öğretir. Düşünce ve duyguları daha düzgün ve tam olarak anlamamıza ve anlatmamıza yardım eder. Gramer bilgisi sayesinde daha doğru, daha mükemmel düşünmeye de alışırız. Bu bilgi dil düzeninin koruyucusudur” (2004, s. 19).

Yukarıda yer alan tanımlardan hareketle dilin temel işlevinin iletişim kurabilmek olduğunu bir kere daha belirtmekte sakınca yoktur. İletişim başlığı altında anlama ve anlatma temel becerilerinin varlığı dil öğretiminin önemine dikkat çekmektedir. Doğru anlama ve doğru anlatma ancak kurallar

çerçevesinde mümkün olabilmektedir. İşte bu kurallar da dil bilgisi kavramını karşımıza çıkarmaktadır. Dolunay'a (2010) göre dil bilgisinin en genel tanımı şöyledir:

Dil bilgisi, kısaca bir dili ses, şekil ve cümle yapıları bakımından inceleyip bunlarla ilgili kuralları tespit eden bir bilim dalı olarak tarif edilebilir. Dil bilgisi öğretimi ise dilin ses, şekil ve cümle yapılarını birtakım yöntemler kullanarak öğrencilere sezdirme ve bu yolla onların dili etkili, doğru ve düzgün kullanmalarını sağlamaya yönelik etkinlikler yapma sürecidir. "Dil bilgisi öğretimi, dille ilgili bilgilerin verildiği, Türkçenin anlama ve anlatma dil becerileriyle birlikte, bu alanları destekleyici, açıklayıcı ve örgütleyici öğretim etkinliklerini içerir. Dolayısıyla dil bilgisi öğretiminin diğer dil becerilerinden ayrı ele alınması düşünülemez"(Erdem & Çelik, 2011, 1059).

Dil bilgisi temel dil becerileri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma sınıflandırmasının içerisinde doğrudan yer almasa da bu temel becerilerin doğru kullanımın sağlanmasında dolaylı olarak etkili olan kurallar bütünüdür denilebilir. Dil bilgisi öğretiminde temel dil becerilerinin önemi hakkında Barın ve Demir şunları ifade etmektedir: Başarılı bir dil bilgisi öğretimi, dört temel dil becerisinin kazandırılmasına, kullandığımız dile ilişkin yanlışların azaltılmasına, zihnin gelişmesine, iyi bir iletişim kurmaya, dile ilişkin öz güvenin ve hoşgörünün kazanılmasına, bir yabancı dilin daha rahat öğrenilmesine yardımcı olmaktadır. Şüphesiz, ana dilinin dil bilgisini iyi bilmeyen bir kimsenin başka bir dili tam öğrenebilmesi mümkün değildir. Kullandığımız dile ait yanlışlar da ancak dil bilgisi kurallarıyla karşılaştırılırsa belirlenir ve düzeltilebilir. İnsanlarla olan iletişimin sağlıklı ve etkili olabilmesi de dili doğru bilmeye ve iyi kullanmaya bağlıdır (2008, s. 4).

Bugün Türkiye' de ana dili Türkçe olanlara yönelik hazırlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda da benzer ifadeler şu şekilde yer almaktadır: Öğrenci açısından Türkçenin yapısını oluşturan ve işleyiş kurallarını tanımlayan bilgilere sahip olmak oldukça önemlidir; ancak daha da önemli olan bu kuralların konuşma, yazma, dinlemeyle ilgili dil etkinliklerinde uygulanmasıdır. Dolayısıyla dil bilgisi öğretimi kuramsal bilgilere değil, uygulamaya dayanmalıdır. Bu amaçla dil bilgilerinin öğretiminde, kuralların verilmesinin yanında, bu kuralların kelime, cümle ve metin düzeyindeki uygulamaları amaçlanmıştır (MEB, 2006, s. 7-8).

Bu tanımlardan hareketle dil bilgisi öğretiminin öğrencilere kuralları ezberletmek değil; dilin anlama ve anlatma becerilerinin öğrencilere etkili bir şekilde kazandırılması sağlayan bir alan, bir dilin dinleme, konuşma, okuma, yazma temel becerilerini destekleyen kurallar bütünü olarak nitelendirebiliriz.

Demirel (2002, s. 114), dil bilgisi öğretiminin amaçlarını kısaca üç madde hâlinde belirtmiştir. Buna göre dil bilgisi öğretimi;

1. Öğrencilerin bilinçaltı yapılarını bilinç seviyesine çıkarmayı ve bunları kullanım alanına getirmeyi,
2. Dilin işleyiş düzenini öğrencilere kavratmayı,
3. Öğrencilerin bir iletişim aracı olarak dili doğru ve etkili bir biçimde kullanmalarını sağlamayı amaçlar.

Dil bilgisinin, yabancı dil öğretiminde de önemli bir yeri vardır. Buna göre, bir dili öğrenmek demek o dilin ses bilgisi, şekil bilgisi, sözcük bilgisi ve dil bilgisi özelliklerini öğrenmek demektir (Aydın, 1997).

Yabancı dil öğretiminde ulaşılmak istenilen hedef düşünüldüğünde, dört temel dil becerisinin dilin mantık düzlemi içerisinde kurallara uygun şekilde öğretilmesi gerekir.

Dil bilgisi öğretimi yapılmasının gerekçeleri şunlardır:

- Dilsel özsaygıyı, özgüveni oluşturmak,

- Ölçünlü dil öğretimine yardımcı olmak,
- Başarımı (performans) arttırmaya yardımcı olmak,
- Yabancı dilleri öğrenmeye yardımcı olmak,
- Dilsel ve kültürel hoşgörüyü arttırmak,
- Bilimsel yöntem ve çözümleyici düşünmeyi öğretmek,
- Dili kötüye kullananlara karşı korunmak,
- Dil sorunlarını anlamaya yardımcı olmak,
- Dil hakkındaki genel bilgiyi derinleştirmektir. (Hudson'dan aktaran, Aydın, 1997).

Dil bilgisi öğretiminin önemi, amacı ve işlevi yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi disiplini de geçerlidir. Doğru konuşmak, yazmak, okumak ve dinlemek ancak dil bilgisi etkinlikleriyle sağlanabilir. Dil bilgisi kuralları sıralanarak, ezberlettilerle değil, her bir dil bilgisel biçim birimin işlevi sezdirilerek, anlatıma katkısı kavratılarak ve örneği uygulanarak hem iyi bir dil bilgisi öğretimi gerçekleştirilir, hem de başarılı bir Türkçe öğretimi sağlanmış olur (Sağır, 2002, s. 7).

Ayrıca ülkemiz, etkileşimde bulunduğu coğrafya itibarıyla Türkçeyi neredeyse tamamen farklı bir dil yapısı içerisinde yer alan Hint-Avrupa dil ailesinin sıkça kullanıldığı bir konumdadır. Türkçenin Ural-Altay dil ailesinde yer alması, yapı olarak eklemeli diller sınıflandırmasında bulunması dilin kuralları bütünü olan dil bilgisi öğretiminin yabancılar Türkçe öğretiminde daha da önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir diyebiliriz. Barın (1994) bu konuyla ilgili düşüncelerini şöyle belirtmektedir: İnsan, anadilini öğrenirken dil bilgisine ihtiyaç duymaz. Uzun bir zaman içinde ezber, tekrar ve benzetme yoluyla dil öğrenilir. Yabancılar Türkçe öğretmek için ise, dil bilgisine ihtiyaç vardır. Çünkü öğrenciler anadilleri dışında bir dil öğrenmektedirler. Ve öğrendikleri dili kendi anadilleriyle devamlı karşılaştırmaktadırlar.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde dil bilgisi derslerinin amacı, Türkçeyi öğrenenlere dilin doğru kullanılması öğretmektir. Bu açıdan yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi sadece dil bilgisi öğretimi olarak algılanmamalıdır. Bu algı zaten günümüz yabancı dil öğretim yaklaşım, yöntem ve teknikleri ile de zıt düşmek anlamına gelir. Türkçenin kurallarının dört temel dil becerisi ile birlikte öğretilmesi gereklidir. Türkçe öğretiminin aynı zamanda iletişim yetisi kazandırmak olduğu unutulmamalıdır.

Özel (2010), “Yabancılar Türkçe öğreten resmî kurumlarda dil bilgisi öğretimi” adlı yüksek lisans tezinde yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki etkinliklerden hareketle dil bilgisi öğretiminin temel ilkeleri şu şekilde özetlemiştir:

- Dil bilgisi öğretimi, öğrenciye dilin seslerden oluşan bir anlama ve anlatma aracı olduğunu, bu sesler çıkarılırken, bir araya getirilirken belli kurallara uyulması gerektiğini, bu kurallara uyulmadığı takdirde dilde kuralın dışına çıkılarak iletişimin kopacağını sezdiren bir yaklaşımla yapılmalıdır. Yabancılar Türkçe öğretiminde dil bilgisi öğretiminin önemi, nasıl olması gerektiği, dil bilgisi öğretiminde kullanılacak yöntemler de bu yaklaşımla belirlenmelidir.
- Öğretilenlerin öğrenci tarafından kullanımını sağlamak için alıştırmalara yer verilmelidir. Alıştırmalar tek tip, mekanik tekrarlar şeklinde değil, çok çeşitli olmalıdır.
- Dil malzemelerinin verilmesi sırası çok önemlidir. Basitten zora, somuttan soyuta doğru bir öğretim yapılmalıdır. Örnek olarak, basit cümle kalıplarında başlanarak birleşik ve karmaşık cümle kalıplarının öğretimine geçilmelidir. Dilin basit ve temel cümle kalıpları başlangıç aşamasında kazandırılmalıdır. Öğrenci yeni öğrendiği dil ile anadilini her zaman karşılaştıracaktır. Dilin temel cümle kalıpları örnek ve basit açıklamalarla kazandırılmazsa, iki dilin yapısı karıştırılacaktır. Dil

malzemeleri de basitten-zora doğru bir veriliş sırası takip edilerek sunulmalı ve cümleler içerisinde kullanılmalıdır.

- Birden çok kullanımla farklı anlamları yansıtan eklerin kullanımı verildikten sonra, öğrencinin daha önceki kullanımları karşılaştırmalı örneklerle sezdirilmelidir. Anlam değişiklikleri vurgulanmalıdır.

- Dil bilgisi öğretimi görevsel olmalı öğrenciye Türkçeyi kullanmada yardım edecek bilgiler verilmelidir.

- Öğretilenler, muhakkak, örneklerle desteklenmelidir. Öğrencinin dikkatini çekecek örneklere ve alıştırma çeşitlerine yer verilmelidir.

- Dil bilgisi öğretiminde birden çok yöntem kullanılarak seçmeci bir yaklaşım tercih edilmelidir.

- Öğretilen dilden başka dile yer verilmemelidir. Gerektiği takdirde ana dil ile hedef dil arasındaki farklılıklar açıklanmalıdır.

- İletişime yönelik cümlelerden hareket edilmelidir.

Şahin & Kılınç (2012, s. 307-318) ise yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde dil bilgisi öğretim şeklinin nasıl olacağını şöyle sıralamaktadır:

- Dil bilgisine göre metin bulunması yerine dil bilgisinin ayrıca öğretilmesi gerekir. Okuma, dinleme, karşılıklı konuşma aktiviteleri yapılırken, konunun adım adım öğretilmesi sağlanmalı ve örnek cümleler işlenen ünitelere paralel olmalıdır.

- Dil bilgisinde örnekler verilirken zihinde kalacak örnekler zıtlıklarıyla, açıklamalarıyla veya bağlaçlarla verilmelidir.

- Dil bilgisinde konular arasındaki ayırt edici özellik verilirken örnekle özenle seçilmelidir.

- Her konu dilin ses ve şekil özelliklerine göre ele alınmalıdır.

- Dil bilgisi öğretimde seviye farkları göz önünde bulundurularak konu sıklığı belirlenmelidir. Temel seviyede öğrenenler için daha sık karşılaşılabilecek dil yapıları; ileri seviyede öğrenenler için dil yapısının incelikleri öğretilmelidir.

- Dil bilgisi öğretimi öğrenenlerin yaş ve ilgi seviyesine uygun olmalıdır.

- Dil bilgisi öğretiminde şarkı sözleri, günlük hayata uygun konuşma metinleri, uluslararası tanınımlı şöhreli millî kahramanlar, tekerleme vb. dil zenginlikleri kullanılmalıdır.

- Dil bilgisi öğretimi sonucunda gereken pratikliği kazanabilmek için anında uygulama etkinlikleri yapılmalıdır.

- Okuma alışkanlığı kazandırılması da dil bilgisi öğretimini etkin ve işlevsel hale getirecektir.

Sonuç olarak dil bilgisi öğretimi diğer temel dil becerilerini destekleyici bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Dört temel dil becerisi ve dil bilgisi birbirinden ayrı düşünülemeyecek beceri alanlarıdır. Dil bilgisi öğretimi, dilin kendine has kurallar bütününi öğretmesi sebebiyle özellikle üzerinde durulması gereken bir alandır. Aslında dilin ses, şekil, sözcük ve söz dizimi özelliklerine bağlı olarak bazı farklara sahip olması sebebiyle dil bilgisi öğretimi diğer temel becerilerin öğretiminden ayrılıyormuş gibi görünmektedir. Hâlbuki daha önce de bahsettiğimiz gibi her bir beceri

bir diğerini tamamlayan ve dil bilgisi ile sonunda bütünü sağlayan zincir halkaları gibi iç içe perçinlenmiştir diyebiliriz.

2. Birleşik Zamanlı Fiiller

2.1. Birleşik Zamanlı Fiil Kavramı

Birleşik kelimesi en az iki tane varlığın, kavramın bir araya gelerek yeni bir yapı oluşturmaya çağrışımını yapmaktadır. Sözcük anlamı (TDK, 2005) olarak baktığımızda; “Bir araya gelmiş, birleşmiş olan” tanımı ile ifade edilmektedir. Dilbilgisel açıdan birleşik zaman tanımına bakıldığında ise; ” Yalın zamanlı ve çekimli bir fiilin -di (-i-di), -miş (-i-miş), -se (-i-se) gibi ek fiil eklerinden birini alarak bildirdiği zaman. Hikâye birleşik, rivayet birleşik, şartlı birleşik zaman” olarak karşılık bulmaktadır (TDK, 2005).

Tanım veya sözcük anlamı olarak ele alındığında ise yukarıdaki bilgiler yetersiz kalmaktadır. Türkçenin yapı özellikleri göz önüne alınarak yapılan ayrıntılı tanımlamalar hiç şüphesiz daha yol gösterici olmaktadır.

Korkmaz’ın tanımı şöyledir: ”Bildirme ve tasarlama kiplerinin bağlı oldukları şekil ve zamanın görülen geçmiş (hikâye), duyulan geçmiş (rivayet) içinde meydana geldiğini veya şarta bağlı olarak ortaya çıktığını ifade etmek için kullanılan ve -i (< er-) ek fiilinin yardımıyla kurulan zaman” (1992, s. 28).

Ergin’in tanımı biraz daha yüzeyseldir: “Yani aslında birleşik çekim faile bir fiil isminin -i fiili vasıtasıyla isnadından ibarettir” (2009, s. 320).

Banguoğlu ise iki zaman kavramı içeren tanımında şöyle ifade etmiştir: “Fiiller için zaman, konuşanın konuştuğu ana göre hesaplanır. O an şimdiki zamandır ve ona ölçerek bir geçmiş ve gelecek vardır. Bu tür zaman hesabına ‘salt zaman’ deriz. Ancak zamanda hareket noktasını eydenin konuştuğu andan, yani şimdiki zamandan başka bir plana aktarmak mümkündür. O zaman, buna ‘görelî zaman’ deriz. Meselâ hareket noktasını geçmişe aktarabiliriz. Bu hareket noktasından “gel-” fiilinin şimdiki zamanı “geçmişte geliyor” anlamına gelen “geliyordu” olur. Burada bir birleşik fiile gelen ‘-iyor’ şimdiki zaman eki ve eski bir yardımcı fiilden gelen ‘er-di> i-di> -di’ geçmiş zaman eki vardır. Böylece cevher fiilin (i-mek) geçmiş (hikâye), dolaylı geçmiş (rivayet) ve şart kiplerini teşkil eden ekler dokuz bildirme kipinin (asıl zaman ve uyarı kipleri) gövdelerine gelerek hemen hepsiyle bildirme tarzına paralel üç tarz daha meydana getirmektedir” (2004, s. 443).

Şekil 1. Fiillerde tarz

Bozkurt'un tanımı ise karşımıza kip-zaman kavramlarını çıkarmaktadır. Bileşik zaman, yalın kipin üzerine ek eylemin bir kipinin eklenmesiyle kurulur. Ek eylemin dört kipi vardır. Bunlardan durum, salt kişi ekinin gelişiyile oluştuğundan başka bir kip üzerine gelemez. Böylece geriye üç kip kalır: öykü, söylenti, koşul. Bileşik zaman için; iki yalın kipin üst üste gelmesi demek daha doğru olur. Çünkü zaman demek hep zaman kip demek değildir. Bu bileşik zaman terimi için de geçerlidir. Gerçekte bileşik zamandan çok, bileşik kiptir (2000, s. 23).

Tekin, (1968) ise Türkçenin çeşitli tarihî ve yaşayan lehçelerinin gramerlerinde zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapılan normal çekim üzerine -i (< er-) fiilinin çekimlenmesi ile elde edildiğini görüşünü örneklendirerek şu şekilde kabul eder:

- Köktürkçe ti-r- er-miş< 'dermiş, der imiş'
- Türkiye Türkçesi gel-ir-miş < gel-ir i-miş

yap-acaktım< yap- acak i-dim (aktaran Gülsevin, 1999).

Türkçe dil bilgisinin yapı özelliklerinden ve ilgili tanımlamalardan hareketle iki duruma açıklık getirmek gerektiği düşüncesindeyiz. Birinci olarak kipin zaman ile doğrudan doğruya bir ilişki olmadığını belirtmek gerek. Ancak, kiplerin bir grubu, girdikleri çekim kalıpları içinde aynı zamanda zaman kavramını da taşımış olduklarından, bu durum kip ile zamanın iç içe girmesine ve birbirine karıştırılmasına yol açmıştır. Türkçedeki şekil ve işlev özelliklerine bakarak kip şöyle bir tanıma bağlanabilir:

"Kip, kök veya gövde durumundaki fiilin bildirdiği hareketin, oluş ve kılışın, konuşan, dinleyen veya kendisinden söz edilen açısından ne biçimde, ne tarzda yansıtıldığını gösteren bir gramer kalıbı, bir anlatım biçimidir. Bu kalıp içinde, bu anlatım biçiminde kipin dildeki kullanılış biçimleriyle ilgili olarak bir ruh durumunun varlığı da söz konusudur. Yani kip, aynı zamanda bir oluş ve kılışın nasıl bir ruh durumu ile ilgili olduğunu da belirtir. Türkçede fiiller şekil, zaman ve şahsa bağlı bir yargıya dönüşebilmek için belirli anlatım kalıplarına girerler. İşte bu anlatım kalıplarına kip, bu kavramı karşılayan eklere de kip ekleri denir" (Korkmaz, 2004, s. 569).

"Fiil tabanlarına getirilen zaman, tarz, kişi ve sayı ekleri ile çekimli fiiller meydana getirilir. Zaman ve eğer varsa tarz ekleri ile uzatılmış bir fiilin tekil ve çoğul kişi ekleri almasıyla fiilde kip meydana getirilir" (Banguoğlu, 2004, s. 441).

"Kip, şekil ve zaman kavramları temelde ayrı ayrı şeylerdir. Ancak, kipler, zaman ekleri ile birleşmeden kendi varlıklarını ortaya koyamadıkları için, çekimli bir fiilin bir yargı kalıbı içinde mi yoksa bir niyet, bir tasarlama kalıbı içinde mi olduğunu, ancak zaman ve tasarlama ekleri belli ettiğinden, bu noktada zaman kavramı ve kip kavramı iç içe girmiş bulunmaktadır" (Korkmaz, 2004, s.

570). Yani kip zaman şekillerini içinde barındıran, kişi ve sayı ekleriyle desteklenmiş bir evrensel kümeler dememizde bir sakınca yoktur.

İkinci olarak da cevher fiil veya i-mek (i<er-) olarak adlandırılan yardımcı fiile değinmelidir. Dilimizde kökü erimiş yalnız çekim ekleri hâlinde kalmış bir fiil vardır ki anlamca bir durum fiilidir, bir hâlde bulunuşu anlatır:

- Eski Türkçe er-mek
- Eski Osmanlıca i-mek
- Yeni Türkçe -mek

Buna cevher fiili adını veririz. Bununla beraber fiilin kökü hâlâ konuşmada ve yazmada yer yer ‘i-di, i-miş, i-se’ gibi fiil gövdelerinde ortaya çıktığından onu ‘i-mek’ fiili diye de anarız (Banguoğlu, 2004, s. 474).

Korkmaz (2004, s. 81) da bu fiili; “Eski Türkçede er- yardımcı fiilinin er->ir->i- biçiminde eklenmesinden oluşan ad soylu kelimelerin yüklem olarak kullanılmasını sağlayan ve birleşik fiil çekimlerinde de görev alan fiil” olarak tanımlamaktadır.

İşte bu fiil gövdeleri, fiil tabanlarında yer alan zaman ekinin (salt zaman) üzerine geldiğinde birleşik zamanlı fiilleri (görelî zaman) meydana getirmektedir. Veya daha güncel hâliyle i- ek fiili yalnız görülen geçmiş/bilinen zaman, duyulan/öğrenilen geçmiş zaman ve şart kipi ekleri alabilir. Ek-fiilin bu özelliği hikâye, rivayet ve şart birleşik zamanlarını ortaya çıkarmaktadır diyebiliriz. Ancak Korkmaz’a göre her ne kadar Türkçe gramerlerinde, yerleşmiş bir terim olarak birleşik zamanlı kipler terimi kullanılmakta ise de, burada asla iki ayrı zaman söz konusu değildir. Bunlardan ilki doğrudan doğruya çekimli fiillerdeki kişinin tutum ve davranışı ile ilgili olan şekil ve tarz eki niteliğindedir. Zaman bildirme işlevi ise, yalnızca i- ek fiilinden sonra gelen ek üzerindedir (2004, s. 732). Sonuç olarak, basit kipli fiillerde olduğu gibi birleşik kipli fiillerde de tek bir zaman ögesi vardır. O da i- ek fiilinden sonra gelen ekle belirtilir:

- Esas fiil + kip eki + i- ek fiili + 2. kip eki (zaman gösterme eki) + şahıs eki

Bil (+)-iyor (+) -i (+) -di (+) m > Biliyordum

Banguoğlu’nun salt zamanlı olarak adlandırdığı tanımda tarzı yani zamanı ilk olarak gelen ek belirlemektedir. Görelî zaman olarak adlandırdığı tanımda ise tarzı yani zamanı ikincil olarak getirilen (cevher fiilin [i-mek] geçmiş [hikâye], dolaylı geçmiş [rivayet] ve şart kipleri) ekler belirlemektedir. Aynı durumu Korkmaz’ın hemen yukarıdaki örneğinde de görebilmek mümkündür. Bazı kavramların tanımı farklı olsa da her iki yaklaşımda birleşik zamanlı fiillerin yapı ve sınıflandırma bakımından oluşumunu açıkça ifade etmektedir.

Birleşik zamanlı fiiller konusu Türkçe dil bilgisi açısından üç başlık altında incelenmektedir:

2.1.1. Hikâye Birleşik Zaman

“Esas fiil + kip eki + i- ek fiili + ‘-di’ hikâye eki + şahıs eki” şeklinde matematiksel olarak formüle edebileceğimiz yapı, emir (buyuru) kipi dışındaki diğer bütün kiplerle çekimlenebilmektedir.

Hikâye kipi, bildirme ve tasarlama kiplerindeki şekil ve zaman kavramlarına bağlı olarak, geçmişte gerçekleşmiş, hâlen gerçekleşmekte olan ve gerçekleşmesi tasarlanan bütün oluş ve kılışların geçmişte kaldığını bildiren, onları hikâye eden bir kip türüdür (Korkmaz, 2004, s. 733).

Şimdiki zamanın hikâyesi, -iyor ve -makta ekleri ile karşılanan ve içinde bulunulan zamanda sürmekte olan bir oluş ve kılışı geçmişe aktararak anlatan bileşik kiptir. Ekleri: -Iyor-i-di > -Iyordu, -mAktA i-di > -maktaydı’dır (Korkmaz, 2004, s. 739). -maktaydı biçimiyle, -Iyordu hikâye kipine

oranla çok daha sınırlı bir kullanımdadır. Kullanımı daha çok üçüncü şahıs çekiminde görülür. İşlev bakımından –(I)yordu’ dan ayrılan bir özelliği yoktur.

Banguoğlu’nun (2004, s. 126) ‘anlatma tarzı’ olarak belirttiği birleşik zamanın çekimlenme tablosu şöyledir:

Tablo 1: Fiil çekim cetveli

ASIL ZAMAN KİPLERİ					
II. Çekim Anlatma	Geçmiş	Dolaylı Geçmiş	Geniş Zaman	Şimdiki Zaman	Gelecek Zaman
	Sevdiydim	Sevmiştim	Severdim	Seviyordum	Sevecektim
	Sevdiydin	Sevmiştin	Severdin	Seviyordun	Sevecektin
	Sevdiydi	Sevmişti	Severdi	Seviyordu	Sevecekti
	Sevdiydik	Sevmiştik	Severdik	Seviyorduk	Sevecektik
	Sevdiydiniz	Sevmiştiniz	Severdiniz	Seviyordunuz	Sevecektiniz
	Sevdiydiler	Sevmiştiler	Severdiler	Seviyordular	Sevecektiler

Tablo 2: Fiil çekim cetveli

UYARI KİPLERİ				
II. Çekim Anlatma	Dilek-Şart	İstek	Gereklilik	Buyuru
	Sevseydim	Seveydim	Sevmeliydim	-
	Sevseydin	Seveydin	Sevmeliydin	-
	Sevseydi	Seveydi	Sevmeliydi	-
	Sevseydik	Seveydik	Sevmeliydik	-
	Sevseydiniz	Seveydiniz	Sevmeliydiniz	-
	Sevseydiler	Seveydiler	Sevmeliydiler	-

2.1.2. Rivayet Birleşik Zaman

“Esas fiil + kip eki + i- ek fiili + ‘-miş’ rivayet eki + şahıs eki” şeklinde matematiksel olarak formüle edebileceğimiz yapı, geçmiş zaman ve emir (buyuru) kipi dışındaki diğer bütün kiplerle çekimlenebilmektedir.

Birleşik kipli fiillerin rivayeti bir kip eki almış esas fiile, i- fiilinin duyulan geçmiş zaman biçimi olan i-miş veya bundan kısaltılmış>mış ekinin getirilmesi ile oluşturulur. Rivayet kipleri olmuş, olacak veya olması tasarlanan işleri duyuma ve rivayete dayanarak anlatan kiplerdir (Korkmaz, 2004, s. 754).

Korkmaz’a (2004, s. 754) göre rivayet kipinin duyuma dayanan anlatımı yanında yer yer şüphe, küçümseme ve uzaklık bildiren kullanımları görülür.

Banguoğlu’nun (2004, s. 127) söylenti tarzı olarak belirttiği birleşik zamanın çekimlenme tablosu şöyledir:

Tablo 3: Fiil çekim cetveli

ASIL ZAMAN KİPLERİ

III. Çekim Söylenti	Geçmiş	Dolaylı Geçmiş	Geniş Zaman	Şimdiki Zaman	Gelecek Zaman
	-	Sevmişmişim	Severmişim	Seviyormuşum	Sevecekmişim
	-	Sevmişmişsin	Severmişsin	Seviyormuşsun	Sevecekmişsin
	-	Sevmişmiş	Severmiş	Seviyormuş	Sevecekmiş
	-	Sevmişmişsiz	Severmişsiz	Seviyormuşuz	Sevecekmişsiz
	-	Sevmişmişsiniz	Severmişsiniz	Seviyormuşsunuz	Sevecekmişsiniz
	-	Sevmişmişler	Severmişler	Seviyormuşlar	Sevecekmişler

Tablo 4: Fiil çekim cetveli

UYARI KİPLERİ

III. Çekim Söylenti	Dilek-Şart	İstek	Gereklilik	Buyuru
	Sevseymişim	Seveymişim	Sevmeliymişim	-
	Sevseymişsin	Seveymişsin	Sevmeliymişsin	-
	Sevseymiş	Seveymiş	Sevmeliymiş	-
	Sevseymişsiz	Seveymişsiz	Sevmeliymişsiz	-
	Sevseymişsiniz	Seveymişsiniz	Sevmeliymişsiniz	-
	Sevseymişler	Seveymişler	Sevmeliymişler	-

2.1.3. Şart Birleşik Zaman

“Esas fiil + kip eki + i- ek fiili + ‘-sa’ şart kipi eki + şahıs eki” şeklinde matematiksel olarak formüle edebileceğimiz yapı, dilek-şart, istek ve emir (buyuru) kipi dışındaki diğer bütün kiplerle çekimlenebilmektedir.

Birleşik zamanlı fiillerin şartı kip eki almış bir esas fiile i- ek-fiilinin şart kipinin getirilmesi ile oluşur. Bu birleşik kip, kendi yapısındaki şarta bağlı bu oluş ve kılışı cümledeki asıl fiille ilişkili kılarak asıl fiilin tamamlayıcıları görevini yüklenir (Korkmaz, 2004, s. 765).

Korkmaz’a (2004, s. 765) göre dilimizde en sık kullanılan birleşik zamanlı fiiller, şarta bağlı birleşik fiillerdir.

Banguoğlu’nun (2004, s. 129) şart tarzı olarak belirttiği birleşik zamanın çekimlenme tablosu şöyledir:

Tablo 5: Fiil çekim cetveli

ASIL ZAMAN KİPLERİ

IV. Çekim Söylenti	Geçmiş	Dolaylı Geçmiş	Geniş Zaman	Şimdiki Zaman	Gelecek Zaman
	Sevdiysem	Sevmişsem	Seversem	Seviyorsam	Seveceksem
	Sevdiysen	Sevmişsen	Seversen	Seviyorsan	Seveceksen
	Sevdiyse	Sevmişse	Severse	Seviyorsa	Sevecekse
	Sevdiysek	Sevmişsek	Seversek	Seviyorsak	Seveceksek
	Sevdiyseniz	Sevmişseniz	Severseniz	Seviyorsanız	Sevecekseniz
	Sevdiyseler	Sevmişseler	Severseler	Seviyorsalar	Sevecekseler

Tablo 6: Fiil çekim cetveli

UYARI KİPLERİ

IV. Çekim Söylenti

Dilek-Şart	İstek	Gereklilik	Buyuru
-	-	Sevmeliysem	-
-	-	Sevmeliysen	-
-	-	Sevmeliyse	-
-	-	Sevmeliysek	-
-	-	Sevmeliyseniz	-
-	-	Sevmeliyseler	-

Çalışmanın temel konusu olan birleşik zamanlı fiillerin kip, zaman ve şahıslara göre çekimi ilgili kaynaklardan da çeşitli alıntılar yapılarak yukarıda ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Bu ayrıntılı çekimleme tabloları konunun akademik olarak kavratılmasında çok önemli bir yere sahiptir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin seviyesi çalışmanın konusu açısından düşünüldüğünde ileri seviye olduğunu daha önce de belirtmiştik. Bu bakımdan çalışma için hazırlanan konu anlatımı ve etkinliklerde fiil çekimlemelerinin görünüşlerinden, kuruluş özelliklerinden (olumsuz, soru, vb.) ziyade taşımış oldukları anlam özelliklerine değinilecektir.

3. Etkinlik Temelli Öğretim

Eğitim alanında son yıllarda yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalarda etkinlik konusuna artan bir ilgi olduğu görülmektedir (Uğurel & Bukova-Güzel, 2010).

Etkinlik; bir kavramı, olayı veya olguyu çeşitli somut materyallerle öğrencilere yaptırarak kavram, olay ve olguların daha kolay anlaşılmasını sağlayan aktivitelerdir. Başka bir tanıma göre ise kazanımlar doğrultusunda hazırlanan değer, tutum, beceri ve bilgilerin kazandırılması için planlanmış ve düzenlenmiş sınıf içi veya sınıf dışı öğrenme-öğretim sürecidir.

Öğrenciler, anlatılan konuların içeriğini ve anlatılışını zevkli, dikkat çekici buldukları ölçüde öğrenme yaşantılarına etkin olarak katılırlar. Bu nedenle ders işleniş sırasında öğretim etkinliklerinin kullanılışı öğrenme açısından önemlidir. Ders sırasında kullanılan etkinlikler, öğrenmenin kalıcı olmasında, derse karşı olumlu tutum oluşmasında ve derse ilgi çekmede katkı sağlayabilir. “Materyallerde her bir üniteye bir dil bilgisi konusu belirlenmeli. Belirlenen bu dil bilgisi konusu sezdirme yoluyla materyalin bütününe yayılarak verilmelidir” (Avcı & Küçük, 2017, s. 65).

Bir etkinlik tasarlanırken ve uygulanırken şunlara dikkat edilmelidir:

- Kazanım içeriğinin doğru tespit edilmesi gerekir.
- Kazanım içeriğinde hangi kavramların kazandırılacağını tespit edilmesi gerekir.
- Yeni öğretilecek kavramla daha önceden öğrenilmiş kavram ilişkilendirilmelidir.
- Öğrencilere hangi etkinlik yaptırılırsa kazanımı ve o kazanımla ilgili kavramlar daha somut hâle getirilir.
- Okulun ve sınıfın fiziksel şartları dikkate alınmalıdır. Bu durumun tespit edilmesi, etkinliğin grupta mı bireysel mi uygulanacağını gösterir ve materyal tespiti açısından önemlidir.
- Etkinliğin grupta mı bireysel mi uygulanacağı tespit edilmelidir.

- Etkinliğin süresinin ne kadar olacağı belirtilmelidir. Unutulmamalıdır ki etkinlik dersin tamamı değildir.
- Etkinlik için gerekli olan öğretim materyalleri hazırlanmalıdır.
- Etkinlik süresince öğrencilerin neleri, hangi sırayla yapacakları önceden planlanmalıdır.
- Etkinliğin nasıl değerlendirileceği tespit edilmelidir. Bu değerlendirme için hangi ölçme-değerlendirme araçları kullanılacağı mutlaka belirtilmelidir (Koç, Aksoy, Sönmez & Yeşiltaş, 2010).

Öğrenme ortamında kullanılacak etkinliklerin sahip olması gereken bazı özellikleri şöyle açıklamaktadırlar: Etkinliklerin;

- Oluşturulacak kavramın olmazsa olmazları denebilecek kavramın yapısını ortaya koyan kritik noktaları vurgulamasına,
- Görsel sunumlardan ve materyallerden yararlanarak öğrenenler için anlamlı olmasına,
- Öğrenenlerin aktif olarak birbirleriyle etkileşimlerinden, ön öğrenmelerinden ve deneyimlerinden yararlanarak bilgiyi yapılandırmalarına izin vermesine,
- Öğrenenlerin günlük yaşamlarında karşılaşılabilecekleri olaylardan seçilmesi,
- Öğrenenleri motive etmesine,
- Öğrenenlerin ezberlemiş oldukları bilgileri hatırlamak yerine düşünmelerine tartışmalarına ve tahmin etmelerine fırsat vermesine dikkat edilmelidir (Saunders 1992, Doolittle 2000, Epstein & Ryan 2002, Ishi 2003'ten aktaran Uğurel, Bukova-Güzel & Kula, 2010).

Yukarıda anlatılan hususlar öğretim etkinliklerin tasarım ve uygulama aşamasında genel çerçevesini çizmektedir. Özele indirildiğinde ise çalışma konumuzun temelini oluşturan ilgili öğretim etkinliklerinin meydana getirilmesinde izlenecek yol ve benimsenecek nitelikler açısından bu ilkeler geçerlidir diyebiliriz.

Araştırmanın Amacı

Yapılan bu araştırma, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi sürecinde oluşturulacak kaynaklara, birleşik zamanlı fiillerin öğretimine yönelik etkinlikler aracılığıyla ciddi bir destek sağlamayı amaçlanmıştır.

Bu asıl amacın yanı sıra, yabancı dil öğretim yöntemleri, temel dil becerileri, ADÖÖÇM gibi tamamlayıcı öğelerle de konunun bir bütün olarak değerlendirilmesi düşünülmüştür.

Çalışma: “Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında birleşik zamanlı fiillerin öğretimi nasıl olmalıdır ve bunu öğretimine yönelik ne tür etkinlikler oluşturulmalıdır?” sorularından yola çıkılarak şekillendirilecektir. Bu süreçte aşağıda verilen problem durumuna ait öğeler incelenmiştir:

1. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde dil bilgisi öğretiminin önemi nedir?
2. Birleşik zamanlı fiillerin Türkiye Türkçesindeki yeri nedir ve neden öğretilmelidir?
3. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde birleşik zamanlı fiillerin öğretimi nasıldır, hazırlanacak etkinlikler neler olmalıdır?

Araştırmanın Önemi

Çalışmanın sonucunda ortaya çıkacak birleşik zamanlı fiillerin öğretimi ve öğretim etkinlikleri, yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenenlerin birleşik zamanlı fiilleri doğru bir şekilde öğrenmeleri açısından önem taşımaktadır. Yine yukarıda bahsettiğimiz tamamlayıcı öğelerin de

yardımla güncel, işlevsel ve bilimsel verilere uygun etkinliklerin ortaya çıkması önemli olan diğer bir unsurdur.

Varsayımlar

Araştırmanın dayandığı varsayımlar şunlardır:

1. Hedef kitle ileri düzeyde Türkçe öğrenen ve yükseköğretimde bulunan bir grubu temsil etmektedir.
2. Öğrenenler Türkçenin haber ve dilek kipleri bilgisine (basit zamanlı fiil çekimi), şahıs ve iyelik çekim bilgisine sahiptir.
3. Öğrenenler sözcük türlerinden Türkçenin basit, birleşik ve türemiş yapı bilgilerine sahiptir.

Sınırlılıklar

Bu çalışma birleşik zamanlı fiillerin şekil bilgilerinin ve kullanılış özelliklerinin öğretimi ve bu konuların öğretimine yönelik B2 ve C1 seviyesinde etkinliklerin oluşturulması ile sınırlandırılmıştır.

4. Birleşik Zamanlı Fiillerin Öğretiminde Konu Anlatımı

4. 1. Hikâye Birleşik Zaman

Hikâye Birleşik Zamanlı Fiil

Birinci zaman veya kip eki ile ifade edilen fiilleri “görülerek veya bilinerek anlatıldığı” geçmiş zamana hikâye birleşik zaman denilir.

Birinci zaman veya kip ekinin üzerine getirilen “ -dI(-d1,-di,-du,-dü),-tI(-t1,-ti,-tu,-tü)” ekleriyle çekimlenir.

Hikâye birleşik zamanla çekimlenmiş fiiller taşıdıkları anlam özellikleri ile dikkat çekerler:

Basit Zamanla Çekimlenmiş Fiil	Hikâye Birleşik Zamanla Çekimlenmiş Fiil
Buluyorum (Şimdi buluyorum.)	Buluyordum (Geçmişte bulma fiiline devam ediyorum.)
Bulurum (Her zaman bulurum.)	Bulurdum (Geçmişte bulma alışkanlığına devam ederim.)
Bulacağım (Gelecek zamanda bulma fiilini yapacağım.)	Bulacaktım. (Geçmişte bulmaya niyetlendim ama bulamadım.)
Buldum. (Geçmişte bulma.)	Bulduyduym. (Geçmişte bulma fiilinin yapılmasını anlatma.)
Bulmuşum. (Öğrenilen/Duyulan geçmişte bulma.)	Bulmuştum. (Öğrenilen/Duyulan geçmişte bulma fiilini anlatma.)
Bulsam (Bulma fiilini şartla gerçekleştirme.)	Bulsaydım. (Keşke bulma fiilini gerçekleştirseydim./Eğer bulma fiilini gerçekleştirseydim. Bari ...)
Bulayım (Bulma fiilini istikle gerçekleştirme.)	Bulaydım. (Keşke bulma fiilini gerçekleştirseydim.)
Bulmalıyım. (Bulma fiilini gereklilikle gerçekleştirme.)	Bulmalıydım. (Geçmişte bulma eylemini gerçekleştirme gerekliliği./ Bulma eylemini gerçekleştirmediği için pişman olma durumu.)

Uyarı: Hikâye birleşik zaman eki olan “-di”nin “-idi” şeklinde kullanımı da görülür.

Buluyor **idim**

Bulur **idim**

Bulacak **idim**

Bulmuş **idim**

Bulsa **idim**

Bulmalı **idim**

90'lı Yıllar*

Yalnızca 90'lı yıllarda çocuk olanların bileceği şeyler günümüzde âdeta özenilen şeyler olarak karşımıza çıkıyor. O yıllarda tek televizyon kanalı izlerdik mesela. TRT'de yayınlanan Susam Sokağı başlayınca pür dikkat olurduk. Bir sonraki bölüme kadar nasıl heyecanlanıyorduk anlatamam. Sokaklarda hayat olduğunu öğrenmiştik. Tek kale futbol maçları yapardık. Herkes bireyseldi ve gol atan kaleye geçmeliydi. Üç korner bir penaltıya eşit olmasaydı adil olmazdı o maçlar. Penaltı vuruşları hep en güçsüz olana veya hiç gol atmayan oyuncuya yaptırılırdı. Kendisi siyah yakası beyaz önlükler giyerdik ve önlüğün cebinde kesinlikle beyaz bir mendil olacaktı. Bazen düşünüyorum da çok erken kaybetmişiz o günleri belki de ta o zaman kaybetmiştik de haberimiz yoktu.

***Çalışma İçin Yazılmıştır.**

4. 2. Rivayet Birleşik Zaman

Rivayet Birleşik Zaman

Birinci zaman veya kip eki ile ifade edilen fiilleri başkasından duyularak veya öğrenilerek anlatıldığı geçmiş zamana rivayet birleşik zaman denilir. Genellikle masal anlatımında kullanılan zamandır.

Birinci zaman veya kip ekinin üzerine getirilen “-miş(-mı, -mı, -muş, -mü)” ekleriyle çekimlenir.

Rivayet birleşik zamanla çekimlenmiş fiillerin bazıları taşıdıkları anlam özellikleri ile dikkat çekerler:

Basit Zamanla Çekimlenmiş Fiil	Rivayet Birleşik Zamanla Çekimlenmiş Fiil
Buluyorum (Şimdi buluyorum.)	Buluyormuşum (Geçmişte bulma fiiline devam ettiğini başkasının anlatması.)
Bulurum (Her zaman bulurum.)	Bulurmuşum (Geçmişte bulma alışkanlığına devam ettiğini başkasının anlatması.)
Bulacağım (Gelecek zamanda bulma fiilini yapacağım.)	Bulacakmışım. (İnanmama, dalga geçme/Sanki.)
Bulmuşum. (Öğrenilen/Duyulan geçmişte bulma.)	Bulmuşmuşum. (Küçümseme.)
Bulsam (Bulma fiilini şartla gerçekleştirme.)	Bulsaymışım. (Keşke bulma fiilini gerçekleştirseymişim./Eğer bulma fiilini gerçekleştirseymişim.)
Bulayım (Bulma fiilini istekle gerçekleştirme.)	Bulaymışım. (Keşke bulma fiilini gerçekleştirseymişim.)
Bulmalıyım. (Bulma fiilini gereklilikle gerçekleştirme.)	Bulmalıymışım. (Geçmişte bulma eylemini gerçekleştirme gerekliliği./ Bulma eylemini gerçekleştirmediği için pişman olma durumu.)

Uyarı: Rivayet birleşik zaman eki olan “-miş”in “-imiş” şeklinde kullanımı da görülür.

Buluyor **imişim**

Bulur **imişim**

Bulacak **imişim**

Bulsa **imişim**

Bulmalı **imişim**

Çaresiz Kadın*

Her gün bu saatlerde otobüsten inerek çalıştığı yere doğru yürümüş. Yine o gün yaşlı kadın çaresiz bakışlarıyla içeri giriyormuş. Başından geçenleri anlatmamak için çok fazla konuşmazmış zaten. Çoğu zaman sanki hemen çıkacakmış gibi eşyalarını en kenara yerleştirmiş. Kendi kendine: "Bu dünyaya keşke yeniden gelseymişim." diye söylenirmiş.

***Çalışma İçin Yazılmıştır.**

4. 3. Şart Birleşik Zaman **Şart Birleşik Zamanlı Fiil**

Birinci zaman veya kip eki ile ifade edilen fiilleri şart anlamı katarak anlatan zamana şart birleşik zaman denilir. Birinci zaman veya kip ekinin üzerine getirilen “-sA(-se/-sa)” ekleriyle çekimlenir.

Şart birleşik zaman cümleye” Eğer/Şayet, Bile” anlamını katar.

Basit Zamanla Çekimlenmiş Fiil	Şart Birleşik Zamanla Çekimlenmiş Fiil
Buluyorum (Şimdi buluyorum.)	Buluyorsam (Eğer/Şayet bulma fiilini yapıyorsam.)
Bulurum (Her zaman bulurum.)	Bulursam (Eğer/Şayet bulma fiilini yaparsam.)
Bulacağım (Gelecek zamanda bulma fiilini yapacağım.)	Bulacaksam. (Eğer/Şayet, Bile bulma fiilini yapacaksam.)
Bulmuşum. (Öğrenilen/Duyulan geçmişte bulma.)	Bulmuşsam. (Eğer/Şayet, Bile bulma fiilini yapmışsam.)
Buldum (Bilinen/Görülen geçmiş zaman.)	Bulduysam (Eğer/Şayet, Bile bulma fiilini yaptıysam.)
Bulmalıyım. (Bulma fiilini gereklilikle gerçekleştirme.)	Bulmalıysam. (Eğer/Şayet bulma fiilini yapmalıysam.)

Uyarı: Şart birleşik zaman eki olan “-se” nin “-ise” şeklinde kullanımı da görülür.

Buluyor **isem**

Bulur **isem**

Bulacak **isem**

Buldu **isem**

Bulmuş **isem**

Bulmalı **isem**

Gel!*

“Nefes alıyorsan, yaşıyorsun!” derdi babaannem. Aslında görmüş geçirmiş bir kadındı. Bazen diyorum ki kendi kendime :“Bizi unutmussa bile çıkıp gelse bir yerden!”. Ama zaman geçince anlıyorum öldüğünü, yalan olup gittiğini. Şayet beni duyuyorsa koca yürekli koca kadın ne olur gel, gel ki sabahlarımız aydınlansın.

***Çalışma İçin Yazılmıştır.**

GAZİANTEP*

İlk çağa ait belli başlı kaynak ve araştırmalarda Antep adına rastlanmaz. Bununla birlikte Antep’in 12 km kuzeyinde Antep-Maraş yolu üzerindeki Dülük’ün (Doliche) oldukça eski bir mevki olduğu tahmin ediliyordu. Antik devirlerde iktisadi ve siyasi bütün faaliyetlerin yoğun bir şekilde sürdüğü Kuzey Suriye ile Mezopotamya’yı İç Anadolu’ya bağlayan yolların geçtiği yerler o devirde Dülük Bölgesi olarak anılıyordu.

Yine Eski ve Orta Çağlarda Fırat Nehri’ni takip ederek Mezopotamya’dan gelen kervanların bu nehri terk ettikleri Birecik ve Maraş arasında bir kavşak noktası da Dülük adıyla biliniyordu. Bu kavşak aynı zamanda Urfa, Maraş ve Halep yollarının da kesiştiği yeri teşkil ediyordu. Bugün de Dülük adıyla anılan yere Asurlular: Babigü, Bilabhi, Doluk; Romalılar: Dolichenus, Doulichia, Doliche; Bizanslılar ise Tolonbh diyordu.

İlk Arap coğrafyacılarının eserlerinde Dülük adı sık geçerse de Antep (Ayıntap) adının Araplarca buraya verildiği söylenebilir. XIII. yy. Müelliflerinden Yakut-el Hamevi’nin ifadesine göre "Aynütap" sağlam kale olup Dülük adıyla anılıyordu. Bu ad muhtemelen Haçlı Seferleri öncesinde yaygınlık kazanmıştı. Haçlı Seferleri ile ilgili Vekayi namelerinde Hamtap, Ermeni kaynaklarında Anthoph, diğer bazı kaynaklarda ise Hantap, Entap, Hatap gibi adlandırmalara rastlanıyordu.

Türklerin Anadolu’ya yönelik harekâtları sırasında Türkmenlerden meydana gelen ordusuyla Afşin, Fırat’ı geçerek Antep’in kuzeybatısındaki Karadağ da karargâh kurup geniş fetih harekâtına başlamıştı. Ve 1067’de kuvvetleriyle önce Antep ve Raban’ ı (günümüzde Araban) almış, sonra Antakya Dukalık’ı arazisine girmişti. Pek çok ganimet ve esir toplamıştı. Afşin bu fetihleriyle Suriye Bölgesi’nde Türk hâkimiyetini kesinleştirdi.

Düzenlenmiştir *www.gantep.edu.tr adresinden alınmıştır.

5. Etkinlik Örnekleri**5. 1. Dinleme Becerisine Yönelik Etkinlikler**

Beceri Alanı	Kazanım/ Dil bilgisel Doğruluk	Seviye	Tür	Değerlendirme
Dinleme	<ul style="list-style-type: none"> Dil bilimsel açıdan karmaşık, içerik yönünden zor olsa da alanına giren radyo ve televizyon programlarını anlayabilir. Sürekli yüksek düzeyde dil bilgisel doğruluk sağlar; nadiren fark edilmesi güç yanlışlar yapar. Şimdiki Zamanın Hikâye Birleşik Çekiminin “Geçmişte Devam Eden Durum” anlamını taşıdığını bilir. 	C1	Makale	Öz Değerlendirme

1. Metni dinlerken geçmişte devam eden durum bildiren birleşik zamanlı fiilleri aşağıya belirtiniz.

1.	5.
2.	6.
3.	7.
4.	

2. Dinlediğiniz metinden hareketle aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları doldurunuz.

CÜMLELER

1. Antep'in 12 km kuzeyinde Antep-Maraş yolu üzerindeki Dülük ün (Doliche) oldukça eski bir mevki olduğu
2. Kuzey Suriye ile Mezopotamya'yı İç Anadolu'ya bağlayan yolların geçtiği yerler o devirde Dülük Bölgesi olarak
3. Bu kavşak aynı zamanda Urfa, Maraş ve Halep yollarının da kesiştiği yeri
4. Bugün de Dülük adıyla anılan yere Asurlular Babigü, Bilabhi, Doluk, Romalılar Dolichenus, Doulichia, Doliche; Bizanslılar ise Tolonbh
5. Afşin bu fetihleriyle Suriye Bölgesi'nde Türk hâkimiyetini

- a) Kuzey Suriye ile Mezopotamya'yı İç Anadolu'ya bağlayan yolların geçtiği yerler Dülük Bölgesi olarak anılıyordu.
- b) Dülük adı Haçlı Seferleri öncesinde yaygınlık kazanmıştı.
- c) Antep (Ayıntap) adının Araplarca buraya verildiği söylenebilir.
- d) Afşin 1060'da kuvvetleriyle önce Antep ve Raban'ı almıştı.

Kendimi Değerlendiriyorum:
Bu Etkinlikten Ne Öğrendim:

.....

.....

.....

.....

Beceri Alanı	Kazanım/ Dil bilgisel Doğruluk	Seviye	Tür	Değerlendirme
Okuma	<ul style="list-style-type: none"> Çağdaş edebî metinleri kolaylıkla okuyabilir. Sürekli yüksek düzeyde dil bilgisel doğruluk sağlar; nadiren fark edilmesi güç yanlışlar yapar. Birleşik zamanlı fiillerin anlam özelliklerini bilir. Birleşik zamanlı fiillerin yerine eş anlamlı fiilleri birleşik zamanla çekimler. 	C1	Roman	Öz Değerlendirme

5. 2. Okuma Becerisine Yönelik Etkinlikler

<p style="text-align: center;">İSKENDER</p> <p>(...)</p> <p>İstanbul... Koynunda saklıyordu Esmâ şehrin anısını. Zihninin derinlerinde ince bir sızı... Adını dilinin üstüne yerleştirir, şekerleme gibi ağır ağır emerdi bazen. Londra bir tatlı olsa karamelli bonbon olurdu.- ağır kıvamlı, yoğun ve geleneksel. Oysa İstanbul vişneli, meyanköklü, dişe yapışan türden bir şeker olurdu- zıt tatların uyumundan oluşmuş, ekşinin tatlıya, tatlının ekşiye dönüşebildiği bir ala karışım.</p> <p>Pembe'nin çalışmaya başlaması Adem'in iki aylık maaşıyla kumar oynayıp kaybetmesinden hemen sonra oldu. Aniden parasız kalmışlardı. İskender'in sokakta oynadığı saatlerde Pembe zenginlerin evlerine gitmeye koyuldu; onların çocuklarına bakmak, yemeklerini yapmak, odalarını temizlemek, tuvaletlerini fırçalamak, giysilerini ütölemek ve bazen de dertlerine sırdaş olmak için. Esmâ'yı kâh yanına alır kâh komşuya bırakırdı.</p> <p>Akşamları Pembe gittiği villalardan bahsederdi masal anlatırcasına. Her çocuğun kendine ait bir odası var derdi, modern kocalar karılarını birlikte içki içmeye davet ederdi. Bir keresinde evli bir çiftin makineye oynak müzik koyup dans ettiğine tanık olmuştu- yadırgamıştı; dansı değil de güzelim haliya ayakkabılarıyla basmalarını. Zenginlerin tuhaf olduğuna dair inancını doğrulamışlardı. Yoksa insan içkisine niye yeşil zeytin atar, sarı peynirleri küp küp kesip kürdan batırarak yemeye kalkar ya da halılara ayakkabıyla basar ki? Birisi basmışsa bile ne önemi vardı ki?</p> <p>Derken tam zamanlı bir iş buldu Pembe. İşverenleri tanınmış insanlardı. Kadın, sevilen bir film yıldızıydı ve kısa süre önce bir kız bebek dünyaya getirmişti. Kocasını meslek icabı sık sık seyahat ediyordu. Gaz sancıları çeken bebek sürekli ağlıyordu. Ama film yıldızı bazen bebekten daha çok ağlıyordu. Pembe onun yatağının etrafına üzerlik otu serpiştirirdi cinlerden korumak için. (...)</p> <p style="text-align: right;">Düzenlenmiştir Elif Şafak</p>

1. Okuduğunuz metinde geçen geçmişte devam eden durum ve geçmişte devam eden alışkanlık bildiren ifadeleri uygun kutucuklara yazınız.

Geçmişte devam eden durum

Geçmişte devam eden alışkanlık

Bile

2. Okuduğunuz metinde yer alan birleşik zamanlı fiillerin yerine eş anlamlılarını bularak örnekteki gibi yeniden çekimleyiniz.

Birleşik Zamanlı Fiil

Saklıyordu

Yerleştirir

Bırakırdı

Bahsederdi

Tanık olmuştu

Dünyaya getirmişti

Serpiştirdi

Eş Anlamısı

Gizle-mek

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Cekimlenmiş Hali

Gizli-yor-du.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Okuduğunuz metinle ilgili ifadelerden doğru olanın başına (D), yanlış olanın başına (Y) harfini yazınız.

CÜMLELER

- () Pembe, Esma'yı bir kere komşuya bırakmış.
 () Pembe her akşam gittiği villalardan bahsedermiş.
 () Zenginlerin halılara ayakkabılarla basmasını bir defa yadırgamıştı.
 () Pembe'nin işvereni geçmişte de seyahat etmiş, şimdi de seyahat ediyor.
 () Bebeğin yatağının etrafına ara sıra üzerlik otu serpiştirmiş.

4. Okuduğunuz metinle ilgili aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

CÜMLELER	DOĞRU	YANLIş	METİNDE YOK
Ema, İstanbul şehrini hatırasını koynunda saklıyordu.			
Londra ve İstanbul Ema'nın zihninde hemen hemen aynı etkiyi uyandırırđı.			
Üniversite yıllarındaki hatırları hep gözünün önüne gelirdi.			
Adem'in iki aylık maaşıyla kumar oynayıp kaybetmesinden hemen sonra parasız kalmışlardı.			
Pembe akşamları metrodaki insanlardan bahsederdi.			

5. Okuduğunuz metne göre Pembe'nin nasıl bir kişilik özelliği vardır?

- a) Tembel, umursamaz. c) Çalışkan, fedakâr.
b) Hayalperest, düşüncesiz. d) Geveze, zor beğenen.

6. Okuduğunuz metinden alınan paragraftan sonrasını metnin genel akışına uygun olarak kendi cümlelerinizle tamamlayınız.

Derken tam zamanlı bir iş buldu Pembe. İşverenleri tanınmış insanlardı. Kadın, sevilen bir film yıldızıydı ve kısa süre önce bir kız bebek dünyaya getirmişti. Kocası meslek icabı sık sık seyahat ediyordu. Gaz sancıları çeken bebek sürekli ağlıyordu. Ama film yıldızı bazen bebekten daha çok ağlıyordu. Pembe onun yatağının etrafına üzerlik otu serpiştirirdi cinlerden korumak için.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öz Değerlendirme

Bu etkinlikten neler öğrendim?

.....

.....

.....

Buna benzer bir etkinlikte hangi hataları yapmam?

.....

.....

5. 3. Konuşma Becerisine Yönelik Etkinlikler

Beceri Alanı	Kazanım/ Dil bilgisel Doğruluk	Seviye	Tür	Değerlendirme
Konuşma	<ul style="list-style-type: none"> Türkçeyi kültürel, göndermeli ve etkili kullanımları da içeren sosyal hedefler için etkin olarak kullanabilir. Sürekli yüksek düzeyde dil bilgisel doğruluk sağlar; nadiren fark edilmesi güç yanlışlar yapar. Birleşik zamanlı fiilleri işlevine uygun kullanır. 	C1	Masal	Öz Değerlendirme

NOHUT ALİ*

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir kadın varmış. Bu kadının hiç çocuğu olmuyormuş. Kadın, çocuğu olmadığı için ıstırap çekiyormuş. Bir gün Allah'a yalvarmış: "Allah'ım bana bir çocuk nasip eyle, istersen nohuttan küçük olsun" demiş.

Kadın bir gün nohut kırarken nohudun bir tanesi dışarı fırlayıvermiş. Nohut demiş ki: "Sen beni kırma, ben senin çocuğun olayım" demiş. Kadın bu söz karşısında mutlu olmuş nohut çocuğu kabul etmiş. Adını da "Nohut Ali" koymuş. Kocası eve geldiğinde kocasına; "Bizim nur topu gibi bir çocuğumuz oldu" demiş. Kocası: "Çocuğumuz nerede bir bakayım" demiş. Karısı: "Şimdi, yeni uyuttum, büyüdüğü zaman gör" demiş.

Aradan aylar, yıllar geçmiş. Çocuk büyümüş. Babası tarlada çalıştığı bir gün anası çocuğa, babasına yemek götürmesi için, tarlaya göndermiş. Çocuk tarlaya vardığında babasına seslenmiş: "Baba, nereden geleyim" demiş. Babası: "Kenardan gel oğlum" demiş. Çocuk, anasının koyduğu bazlamanın bir kenarını yemiş. Sonra: "Baba, nereden geleyim" demiş. Babası: "Ak taşın yanından gel " demiş. Çocuk bu sefer bohçadaki peynirin kenarını yemiş. Yine seslenmiş: "Baba, nereden geleyim" demiş. Babası: "Ortadan gel oğlum, ortadan" demiş. Çocuk bu kez de peynirin ortasını yemiş. Babası: "Sen peyniri, bazlamayı yedin, bana hiçbir şey bırakmamışsın" demiş.

Çocuk babasının sinirlendiğini anlayınca çok korkmuş öküzün burnuna girivermiş. Babası oğluna seslenmiş. Nohut Ali de öküzün karnından seslenmiş: "Baba ben, öküzün karnındayım" demiş. Tam bu sırada öküz hapsirmiş, hapsirince Nohut Ali de öküzün burnundan dışarıya çıkıvermiş. Böylece Nohut Ali anasına babasına kavuşmuş. Ölünceye kadar mutlu bir şekilde yaşamışlar. Ben de şimdi onların yanından geliyorum.

*Anonim

1. Yukarıda okuduğunuz masaldan hareketle bildiğiniz bir masalı anlatınız.

Öz Değerlendirme

Bu etkinlikten neler öğrendim?

.....

Buna benzer bir etkinlikte hangi hataları yapmam?

.....

Konuşmamı yaparken nelere dikkat ettim?

.....

Beceri Alanı	Kazanım/ Dil bilgisel Doğruluk	Seviye	Tür	Değerlendirme
Yazma/Dil bilgisi	<ul style="list-style-type: none"> Sürekli yüksek düzeyde dil bilgisel doğruluk sağlar; nadiren fark edilmesi güç yanlışlar yapar. Nispeten yüksek bir düzeyde dil bilgisel kontrol vardır. Yanlış anlamalara yol açacak hatalar yapmaz. Birleşik Zamanlı Fiilleri işlevine uygun kullanır. Birleşik Zamanlı Fiillerin taşıdığı anlam özelliklerini bilir. Basit Zamanlı Fiiller ile Birleşik Zamanlı Fiilleri ayırt eder. 	B2 C1	-	Derecelendirme Ölçeği (Öz Değerlendirme)

1. Aşağıdaki cümlelerde verilen birleşik zamanlı fiillerin cümleye kattıkları anlamları belirten boşluklara X işareti koyunuz.

CÜMLELER	Terk Edilmiş Alışkanlık	Gerçekleşmemiş Niyet	Küçümseme	Keşke	Geçmişte Devam Eden Durum
Son dönemlerdeki olaylara anlam veremiyordu.					
Seninle her akşam o parkta buluşacaktık					
Burada çalışacağıma Ankara'ya taşınaymışım.					
Üniversiteyi dereceyle bitirecekmış.					
O yıllarda düzenli spor yapardım.					

2. Yay ayraç içindeki fiilleri alt satırdaki anlam özelliğini verecek biçimde birleşik zamanlı fiille çekimleyerek boşluklara yazınız.

1.Elindeki parayla kışlık elbise (al-).....; ama parayı bir türlü bulamadı.

(Geçmiş zamanda gerçekleşmemiş niyet)

2.Radyodaki akşam programını mutlaka dinlemeye (çalış-).....

(Terk edilmiş alışkanlık)

3.Bu soruyu üçüncü sınıftakiler bile (çözebil-).....

(Küçümseme amacıyla kullanılmış.)

4.Her gün onu görmeye (git-).....

(Her zaman yapılan bir eylem geçmişte kalmıştır)

5.Başka bir işi çıkmasaydı arkadaşlarıyla tiyatronun önünde (buluş-).....

(Geçmiş zamanda gerçekleşmemiş niyet)

6. Durum bu hale geleceğine biz de onlarla yola (çık-).....

(Pişmanlık)

3. Aşağıdaki cümlelerin karşısına kavram havuzundaki uygun ifadeleri getirerek tamamlayınız.

Haftada üç gün salonda spor yaparım.
Bir zamanlar her hafta sonu piknik yapardık.
Maç Ankara’da oynanacak.
Sınavlara kütüphanede çalışacaktık.
Trafik kurallarına uymalısın.
Hastalık ilerlemeden bir doktora görünmeliydin.
Babam pazardan alışveriş yapmış.
En güzel hediyeleri bana almışmış.
Kibrit çöpü olsa bana vermez ki!
Sen de zamanında başvursaydın.

Kavram Havuzu

Devam eden alışkanlık.
Gelecek zaman.
Gereklilik.
Öğrenilen geçmiş zaman.
Şart kipi.

Terk edilmiş alışkanlık.
Gerçekleşmemiş niyet.
Geçmiş zamanda gereklilik.
Küçümseme/Alay.
Keşke/ Pişmanlık.

4. Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları yanlarında verilen anlam özelliklerine uygun eklerle tamamlayınız.

EKLER

-yor -se/-sa -acak -ıyordu
 -(a)r -sa(y)dı -acaktı -
 (a)rdı
 -meli/-malı -meli(y)di/-malı(y)dı

CÜMLELER

- 1.Seni dinle..... bunları yaşamazdım. → **Eğer**
- 2.Şimdi beni daha iyi duy..... musun? → **Şimdiki Zaman**
- 3.Uçağımız yarım saat sonra havalana..... → **Gelecek Zaman**
- 4.Bir milletin tarihini soluksuz anlatı..... → **Geçmişte Devam Eden Durum**
- 5.Derslerine düzenli çalış..... sın. → **Gereklilik**
- 6.O her sabah muhakkak kahvaltı yap..... → **Geniş Zaman**
7. Güya yarın çarşıda buluş k . → **Gerçekleşmemiş Niyet**
8. Ne olursa olsun annemi dinle.....m. → **Pişmanlık**
- 9.Sanata ve sanatçıya hep saygı duy.....m. → **Geçmişte Devam Eden Alışkanlık**

Öz Değerlendirme

İFADELER	EVET	KISMEN	HAYIR
Birleşik zamanlı fiillerin tür olarak üçe ayrıldığını bilirim.			
Birleşik zamanlı fiillerin zaman özelliklerini bilirim.			
Birleşik zamanlı fiillerin anlam özelliklerini bilirim.			
Birleşik zamanlı fiillerin anlam özelliklerini ayırt ederim.			
Birleşik zamanlı fiillerle verilen cümleleri yazabilirim.			
Birleşik zamanlı fiillerin eklerini ayrı ayrı yazabilirim.			

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Sonuçlar

İletişim çağının sonucu olarak, son yıllarda dil öğretimi ve kültür aktarımı hızla yaygınlaşmaktadır. Toplumların kendilerinin dışındakileri daha yakından tanıma istekleri buna bağlı olarak artmaktadır. Kültür aktarımını sağlayan unsurların en başında da dil gelmektedir. Dil insanların iletişimine olanak sağladığı gibi, kültür paylaşımında da etkili olmaktadır.

Birçok gelişmiş ülke, dillerini öğretmek amacıyla ciddi yatırımlar yapmaktadır. Devlet politikası hâline gelen bu atılımlar sayesinde, dillerinin öğretimi adına önemli mesafeler kat etmişlerdir. Bu ülkeler siyasi, ekonomik ve birçok yönden dillerini öğretmek amacıyla pek çok çalışmalar yapmışlar, yeni yaklaşımların ortaya çıkmasını da sağlamışlardır. Bu yenilikleri ders

kitaplarına ve dil öğretim materyallerine de yansımıştır. Dünyadaki bu gelişmelere paralel olarak Türkiye’de de, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla son dönemde yapılan çalışmalar giderek artmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde evrensel nitelikte olan bu yeni yaklaşımlar ışığında geliştirilen öğretim yöntem ve teknikleri mutlaka kullanılmalıdır. Dil bilgisi öğretimi dört temel becerinin içerisinde yer almamaktadır. Bu durum, dil bilgisinin işlevinin sorgulanmasına neden olmuştur. Fakat Türkçe gibi eklemeli dillerin öğretiminde dil bilgisi, dil öğretiminin olmasa olmazıdır.

Yabancı dil öğretiminde öğrenciyi merkeze alan ve sürece etkin bir şekilde dâhil olmasını sağlayan etkinlik temelli öğretim son dönemin en önemli yaklaşımlarındandır. Bu yaklaşım neticesinde oluşturulan etkinlikler, öğretim süreci işlevsel ve kalıcı bir hâle getirmektedir

2009 yılında MEB, tarafından çevirisi yapılarak kullanılmaya başlanılan Diller İçin Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Öneriler Çerçevesi Metni (Telc) yapılacak çalışmalara ölçüt getirmesi açısından değerli bir kaynaktır. Yabancılar Türkçe öğreten kurumlar, yabancılar için Türkçe ders kitapları ve yabancı dil olarak Türkçe adına yapılan bilimsel çalışmalardaki artış dikkat çekmektedir. Daha çok üniversiteler bünyesinde ele alınan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, artan talepler doğrultusunda giderek yaygınlaşmakta, Türkçe öğreten özel kurumlar açılmaktadır. Bu alanda yeni çalışmalar yapılarak, yeni eserler verilmeye de başlanmıştır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimindeki bu gelişmelerle birlikte, yeni yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşımları yabancılar için Türkçe kitaplarında somut olarak görmek mümkündür. Birçok kitap, benzer amaçlar doğrultusunda hazırlanmasına rağmen, bazı konularda farklılıkların olduğu hatta bazı konulara değinilmediği görülmüştür.

Özellikle dil bilgisi konu anlatımlarından sonra verilen tamamlayıcı etkinliklerin sayısı ve çeşitlilikleri hemen hemen her kaynakta aynıdır. Bu durum ise kitapların birbirlerinin benzer, olduğu ve dil bilgisi öğretiminin üzerine bir şey katmadığını ortaya koymaktadır.

Bir dilin hem öğretilbilir hem de öğrenilir olması için çok çeşitli dil öğretim kaynaklarına ihtiyaç vardır. Eğer Türkçenin de bu özelliğe kavuşmasını ve yaygınlaşmasını isteniliyorsa Türkçe öğretiminin kaynaklarını çoğaltması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Ders kitaplarında sadece konu anlatımı dil öğretiminde ve öğreniminde yeterli olmamaktadır. Bunun yanında konuyu pekiştirici bol ve çeşitli etkinliklerin olması öğrenci açısından öğretimi hem kolaylaştırmakta hem de zevkli hâle getirmektedir. Bu çalışmada, Türkçenin yabancılar öğretiminde yabancılar için hazırlanmış mevcut kitaplardaki birleşik zamanlı fiillerin öğretimi konusunun zayıf, etkinliklerinin sayısının ve çeşitliliğinin yetersiz ve az olduğunu tespit edilerek bu konunun öğretimine yönelik bir yöntem izlenilmiştir.

Öneriler

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi sürecinde yer alan tüm paydaşlara faydalı olacağı düşünülen, çalışma süresince elde edilen sonuçlara bağlı olarak şunlar önerilebilir:

1. Yabancı dil öğretimindeki güncel gelişmeler yakından takip edilmelidir.
2. Ülkemizde yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde ortak bir program yoktur. Yabancılar Türkçe öğretiminde ortak bir program hazırlanmalıdır.
3. Ülkemizde kullanılan ve yabancılar Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan kaynakların dil bilgisi içerikleri ve sıralamaları birbirinden farklıdır. Yabancılar için Türkçe öğreten kaynaklarda birliktelik sağlanmalıdır.
4. Hazırlanılacak ortak programdaki kazanımlar Telc kılavuz alınarak hazırlanmalıdır.
5. Dil bilgisi öğretimi, yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde önemli bir alandır. Dili iletişim için kullanacak kişi, doğru bir kullanımı ancak iyi hazırlanmış dil bilgisi kuralları ile bu

kuralların kavranmasına yönelik hazırlanmış bol ve çeşitli uygulama örnekleri ile sağlar. Bu yüzden dil bilgisi öğretimi göz ardı edilmemelidir.

6. Birleşik zamanlı fiiller konusu her kaynakta farklı ünite sıralarında verilmiştir. Hatta bazı kaynaklarda bu konuların bir kısmına hiç değinilmemiştir. Birleşik zamanlı fiiller belirli bir sıra dâhilinde ardışık ve sarmal bir şekilde tamamı ele alınarak işlenilmelidir.

7. Birleşik zamanlı fiillerin öğretiminde, fiillerin kuruluş özellikleri, kullanılış biçimleri mutlaka yer almalıdır.

8. Birleşik zamanlı fiillerin ifade ettikleri anlam özellikleri Türkçenin bir anlam zenginliğidir. Konu anlatımlarında teorik bilgilerin aktarılmasından ziyade anlam özelliklerinin inceliklerine yer verilmelidir.

9. Ders işleniş sırasında “İletişimci yöntem ve seçmeli yöntem” kullanılmalıdır.

10. Her konu başlığı ile ilgili örnek metinlere konu anlatımından hemen sonra yer verilmelidir.

11. Konu anlatımı sırasında basit zamanlı fiil ile birleşik zamanlı fiilin farkına mutlaka değinilmelidir.

12. Dil bilgisi öğretiminde konu zengin metinlerle desteklenmeli ve konunun yapı ve anlam özelliği, metin içinde öğrenciye sezdirilmelidir. Metinsiz dil bilgisi öğretimi, öğrencinin konuyu kavranmasını ve yapıyı kullanımını zorlaştıracak, kalıcılığını azaltacaktır. “Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Türkçenin ses özellikleri, kelime, cümle, metin yapısı okuma eğitimi vasıtasıyla öğretilmelidir” (Kara, 2013, s. 948).

13. Hazırlanılan etkinlikler dört temel beceriyi ayrı ayrı geliştirecek şekilde başlıklar hâlinde ele alınmalıdır.

14. Etkinlikler sayı bakımından çok, çeşitlilik bakımından zengin olmalıdır. Tek tip etkinlik yerine boşluk doldurma, doğru-yanlış-metin de yok, eşleştirme, sıralama, yeniden yazma, çoktan seçmeli gibi etkinlik çeşitlerine yer verilmelidir.

15. Etkinlikler daha önce öğrenilen diğer konularla bağlantılı olacak şekilde hazırlanmalıdır.

16. Her etkinliğin sonunda derecelendirme ölçekleri ile gerek öğrencinin kendini değerlendirdiği gerekse öğretmenin öğrenciyi değerlendirdiği değerlendirme formlarına, öğrenilen veya öğretilen konunun etkili olup olmadığını değerlendirmek adına yer verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Avcı, Y., Küçük, S., (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Dil Bilgisi Öğretimi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, terature and History of Turkish or Turkic*, Volume 12/35, p. 49-67 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12458> ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, ANKARA-TURKEY.
- Aydın, Ö., (1997). Anadili öğretimi, yabancı dil öğretimi ve evrensel dil bilgisi. *Dil Dergisi* (54) , 23-30.
- Banguoğlu, T., (2004). *Türkçenin Grameri 7. Baskı*. Ankara: TDK Yayınları.
- Barın, E., (1994). Yabancılar Türkçenin öğretimi metodu. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, 17, 53-54.
- Barın E.,Demir C., (2008). *Türk Dil Bilgisi 2 Biçim Bilgisi*, Ankara: Öncü Yay.
- Bozkurt, F., (2000). *Türkiye Türkçesi*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Demirel, Ö., (2002). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Dolunay, S. K. (2010). Dil bilgisi öğretiminin amacı ve önemi. *TÜBAR-XXVII-2010 Bahar*, 275-284.

- Erdem, İ., Çelik, M., (2011). Dil Bilgisi Öğretim Yöntemi Üzerine Değerlendirmeler. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, terature and History of Turkish or Turkic*, Volume 6/1 Winter 2011, p., 1057-1069. ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, ANKARA-TURKEY.
- Ergin, M., (2009). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Gülsevin, G., (1999). *Çukurova Üniversitesi. Türkoloji Araştırmaları Merkezi*: 20 Haziran 2013 tarihinde http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/gulsevin_02.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Kara, M., (2011). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğrenen Yabancılar A1-A2 Seviyesinde Türkçe Öğreti Programı Örneği. *Journal of World of Turks*3 (3) , 158-166.
- Kara, M., (2013). Zenica Üniversitesi Türkoloji Bölümündeki Boşnak Öğrencilerin Türkçe Metin Okumadaki Sorunları, . *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, terature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/4 Spring 2013, p. 939-950, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, ANKARA-TURKEY.
- Koç, H., Aksoy, B., Sönmez, Ö. F., Yeşiltaş, E., (2010). Öğretim Sürecinde Öğrencileri Aktif Kılan Etkinlikler Ve Etkinliklere Dayalı Coğrafya Öğretimi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*,2 , 181-196.
- Korkmaz, Z., (2004). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi* . Ankara: TDK Yayınları.
- MEB, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: MEB.
- ÖSYM. *Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Resmi Web Sitesi*: 26 Haziran 2013 tarihinde <http://www.osym.gov.tr/dosya/1-60408/h/21yabanciogrenciuyruk.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Özel, S., (2010). *Yabancılar Türkçe Öğreten Resmî Kurumlarda Dil Bilgisi Öğretimi*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Sağır, M., (2002). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Şahin, A., Kılınç, A., (Editörler). (2012). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (YDTÖ)*.Ankara: Pegem Akademi.
- Türk Dil Kurumu., (2005). *Türkçe Sözlük 10. Baskı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uğurel, I., Bukova-Güzel, E., (2010). Matematiksel Öğrenme Etkinlikleri Üzerine Bir Çerçeve Önerisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 333-346.
- Uğurel, I., Bukova-Güzel, E., Kula, S., (2010). Matematik Öğretmenlerinin Öğrenme Etkinlikleri Hakkında Görüş ve Önerileri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* 28 , 103-123.
- YÖK., *Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. YÖK Resmi Web Sitesi*: 11 Kasım 2014 tarihinde <http://www.yok.gov.tr/documents/745778/815262/farabi+istatistik+son.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Yunus Emre Enstitüsü., *Yunus Emre Enstitüsü Resmi Web Sitesi*: (2013). 15 Mart 2014 tarihinde <http://yee.org.tr/turkiye/tr/turkoloji> sayfasından erişilmiştir.